

POSTANOWIENIE

Dnia 30 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek

w sprawie obwinionego sędziego Sądu Apelacyjnego we W. X.Y.
po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej
na posiedzeniu w dniu 30 stycznia 2025 r.
wniosku obrońcy obwinionego o wyłączenie SSN Marka Motuka od udziału
w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II ZO 101/24
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł
wniosku nie uwzględnić.

UZASADNIENIE

Przed Sądem Najwyższym – Izbą Odpowiedzialności Zawodowej zawisła sprawa dyscyplinarna sędziego Sądu Apelacyjnego we W. X.Y. (sygn. akt I ZSK 4/23). Postanowieniem z dnia 23 października 2024 r. sprawa ta została zawieszona do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w przedmiocie wyrażenia zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, prowadzonego pod sygn. akt I ZI 67/23. Zażalenie na to postanowienie złożył obrońca obwinionego. Do jego rozpoznania został wyznaczony SSN Marek Motuk, a sprawie zainicjowanej wskazanym zażaleniem została nadana sygn. akt II ZO 101/24

Obrońca w uzasadnieniu wniosku o wyłączenie, upatrując podstawy prawnej żądania wyłączenia w przepisach art. 41 § 1 k.p.k. i art. 42 § 1 k.p.k., wskazał, że środek odwoławczy, w przedmiocie którego ma rozstrzygać SSN Marek Motuk,

zawiera zarzuty dotyczące nienależytej obsady sądu z powodu udziału w jego składzie osoby powołanej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami „ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r.” i nie może zostać rozpoznany przez Sąd, w którego skład wchodzi osoba powołana w takiej samej procedurze. Powołał się przy tym na wskazania płynące z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r. sygn. akt I KZP 2/22. W takiej właśnie procedurze na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego został powołany Marek Motuk, wobec czego dotyczą go te same okoliczności, które są podstawą zawartego w zażaleniu zarzutu nienależytej obsady sądu o skutkach bezwzględnej przyczyny odwoławczej. Okoliczność ta mogłaby wywołać nie tylko u stron, ale także u zewnętrznego, obiektywnego i rozsądnego obserwatora i w odbiorze społecznym wątpliwości co do bezstronności Sądu Najwyższego, rzetelności postępowania odwoławczego i skutkowałoby to złamaniem zakazu *nemo iudex in causa sua*.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zasada *nemo iudex in causa sua* na gruncie przepisów k.p.k. jest realizowana przez regulację zawartą w art. 40 § 1 pkt 1 tej ustawy. Przepis ten stanowi, że sędzia jest z mocy prawa wyłączony od udziału w sprawie, jeżeli sprawa dotyczy tego sędziego bezpośrednio. Wykładnia językowa tego określenia wskazuje, że chodzi tu o sprawę, która wprost ma związek z osobą sędziego, a więc taka sprawa, rozstrzygnięciem której sędzia jest osobiście zainteresowany. Zwrot „bezpośrednio”, którym posługuje się powołany przepis, oznacza zatem, że pomiędzy sprawą określonego sędziego, a jego osobą, nie ma ogniw pośrednich. Taka sytuacja nie zachodzi w przypadku orzekania przez SSN Marka Motuka w sprawie o sygn. akt II ZO 101/24. Sprawa, w ramach której rozpoznawane jest zażalenie obrońcy na postanowienie o zawieszeniu postępowania, nie dotyczy SSN Marka Motuka, niezależnie od treści zarzutów podniesionych w tym środku odwoławczym.

Okoliczności powołane we wniosku nie powodują również konieczności wyłączenia sędziego w oparciu o treść art. 41 § 1 k.p.k. Należy przypomnieć, że skutecznej podstawy wyłączenia sędziego w trybie określonym powołanym przepisem można doszukiwać się jedynie w okolicznościach natury faktycznej, gdyż tylko one mogą prowadzić do wniosku, że powstaną uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziego, a więc uzasadnione wątpliwości, że dana sprawa zostanie rozstrzygnięta w sposób stronniczy, a więc z nieuzasadnioną korzyścią procesową dla którejkolwiek ze stron. Wnioskodawca nie wykazał natomiast, by do takich wątpliwości prowadziła okoliczność, która ma charakter wyłącznie prawny, a wręcz ustrojowy. Okolicznością tą jest ukształtowana decyzją ustawodawcy procedura powołania na stanowiska sędziowskie. Można przy tym wskazać, że uznanie jakiegokolwiek okoliczności o charakterze prawnym za okoliczność o charakterze przewidzianym w art. 41 § 1 k.p.k. może w konsekwencji prowadzić do powołania takiej okoliczności, której, uwzględniając stanowisko wnioskodawcy, nie będzie w stanie rozstrzygnąć żaden sąd, gdyż będzie dotyczyła każdego sędziego. Z tego powodu ten kierunek wykładni, który dopuszcza skuteczne stosowanie art. 41 § 1 k.p.k. z powodów ustrojowych nie może być zaakceptowany, gdyż w rezultacie prowadzi do wniosków nie do zaakceptowania z punktu widzenia realizacji zadań wymiaru sprawiedliwości, a tym samym funkcjonowania państwa prawa.

Odnosząc się do powołanej w uzasadnieniu wniosku o wyłączenie uchwały Sądu Najwyższego z 2 czerwca 2022 r. I KZP 2/22, należy wskazać, że z dniem 15 lipca 2022 r., tj. z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 1259), powołana uchwała utraciła aktualność wobec zmiany stanu prawnego, na tle którego została podjęta. Zgodnie z art. 29 § 4 ustawy o Sądzie Najwyższym w brzmieniu nadanym powołaną nowelizacją, okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności. Uchwała ta nie ma zresztą charakteru zasady prawnej i wiązała jedynie sąd, który wystąpił z pytaniem prawnym w trybie art. 441 § 1 k.p.k.

Konkludując, należy stwierdzić, że wniosek o wyłączenie SSN Marka Motuka pozbawiony jest podstaw zarówno formalnoprocesowych, jak i merytorycznych, co w części wykluczało możliwość jego rozpoznania, a w pozostałym zakresie czyniło niezasadnym.

Ubocznie należy stwierdzić, że nie mógł wywołać żadnych skutków procesowych postulat wnioskodawcy zawarty we wniosku, a zmierzający do wykluczenia części sędziów z możliwości jego rozstrzygnięcia. Obowiązująca procedura karna nie przewiduje bowiem możliwości składania wniosków o wyłączenie co do określonych grup sędziów, zwłaszcza na etapie, gdy skład sądu nie został jeszcze ustalony. Dla wywołania skutków procesowych, wniosek w trybie art. 41 § 1 k.p.k. może być złożony jedynie wobec sędziego wyznaczonego do rozpoznania sprawy, a zatem także po samej czynności wyznaczenia.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[M. T.]

[a.ł.]